

ALARMERINGSOEFENING PSYCHOSOCIAAL HULPVERLENINGSNETWERK

Doel	Het uittesten van het interne alarmeringsschema en een zicht krijgen op de beschikbaarheden van de hulpverleners tijdens een noodsituatie.
Leerdoelstellingen	✓ Begrijpen hoe de alarmeringsketen van het PSH-netwerk werkt ✓ Vertrouwd raken met de procedures voor het opstarten van de alarmering ✓ Nagaan hoe snel en duidelijk informatie kan worden doorgegeven ✓ De eigen reactietijd testen in een gesimuleerde noodsituatie ✓ Zich bewust worden van de eigen beschikbaarheid en de bijhorende beperkingen ✓ De coördinatie versterken tussen de hulpverleners en de verantwoordelijken (V-PSH, NPC)
Evaluatiedoelstellingen	✓ Evaluatie van het functioneren van de interne alarmeringsketen ✓ Evaluatie van de communicatie tussen de noodplanningscoördinator (CPU) en de lokale psychosociale coördinator (CPSL) (indien de CPU deelneemt aan de oefening) ✓ Evaluatie van de bereikbaarheid van de PIPS-hulpverleners ✓ Evaluatie van de beschikbaarheid van de PIPS-hulpverleners ✓ Evaluatie van kennis over de alarmeringsprocedures binnen het PIPS-netwerk
Type oefening	Alarmeringsoefening – zonder inzet op het terrein Niveau: beginner
Vorbereiding en materiaal	Vorbereiding: beperkt Optioneel: informatiefiche herlezen Materiaal: communicatiemiddelen die gebruikt worden in de alarmeringsketen
Vereisten	☐ De alarmeringsketen voor het PSH-netwerk is bepaald ☐ De regels en de procedure van de alarmeringsketen zijn gecommuniceerd aan de hulpverleners van het PSH-netwerk
Deelnemers	NPC + Psychosociaal hulpverleningsnetwerk van de gemeente (V-PSH, coördinatoren, hulpverleners)
Tijdsduur oefening	30 tot 60 min: afhankelijk van het gekozen scenario
Evaluatie	Online evaluatie: 5-10 min Presentatie van de resultaten aan het PSH-netwerk: 30 min

1) VOORBEREIDING

1) Kies een optie die past bij uw situatie

OPTIE 1 : Interne alarmering via de NPC gevolgd door een alarmering van het PSH-netwerk

- Stem de timing af met de NPC.
Voorafgaand aan de alarmeringsoefening wordt er tussen NPC en V-PSH een week afgesproken, waarin het PSH-netwerk zich kan verwachten aan een alarmeringsoefening tijdens de werkuren.
- Bij dit type oefening zal de NPC de alarmering opstarten naar de V-PSH, die de eerste informatie over de fictieve noodsituatie zal ontvangen en vervolgens de alarmering van het PSH-netwerk opstart. In deze optie kan ook de V-PSH volledig mee oefenen.

OPTIE 2: Uitsluitend alarmering van het PSH-netwerk door de V-PSH

- Wanneer uitsluitend de alarmering van het PSH-netwerk geoefend wordt, start de V-PSH de alarmering zelf op naar het PSH-netwerk van de gemeente. Plan in dit geval wanneer je deze oefening wil uitvoeren en lees aandachtig het verdere verloop van de oefening door.
- 2) Wanneer beslist wordt in welke specifieke week de oefening wordt uitgevoerd, bepaal dan – rekening houdend met de maturiteit van het PSH-netwerk – of de hulpverleners van het PSH-netwerk vooraf geïnformeerd worden dat er tijdens een bepaalde periode een alarmeringsoefening zal plaatsvinden.
Wanneer ervoor gekozen wordt om de hulpverleners op voorhand te informeren, is het verrassingseffect misschien beperkter, maar is er het voordeel dat hulpverleners zichzelf hier vaker persoonlijk op voorbereiden (vb. op voorhand al zaken nakijken om te weten wat ze moeten doen bij een alarm).
- 3) Zorg ervoor dat het gebruikte communicatiemiddel (WhatsApp, Signal, Telegram, enz.) correct werkt en dat de contactgegevens van de hulpverleners up-to-date zijn.
- 4) Bepaal het scenario van de oefening (zie einde van het document).
- 5) Kies het scenario dat u wilt testen
- Kies een scenario dat het best past bij de context van uw gemeente.
Scenario 1 – Gasleiding beschadigd tijdens wegenwerken
Scenario 2 – Brand in een appartementsgebouw
Scenario 3 – Botsing tussen een vrachtwagen en een bus op een kruispunt
  - Om de oefening zo realistisch mogelijk te maken, gebruik je in het scenario een bestaande straat en een bestaand onthaalcentrum binnen uw gemeente.
  - Kies gerust een ander scenario als je de oefening herhaalt, of als geen van onderstaande scenario's realistisch lijkt voor jouw lokale context. Vraag eventueel ondersteuning aan de NPC, die een goed overzicht heeft van de voornaamste risico's op het grondgebied van de gemeente.

AANDACHTSPUNTEN BIJ HET PLANNEN VAN DE OEFENING

- Bepaal of je de geschatte tijdspanne waarin de oefening zal plaatsvinden, **al dan niet vooraf communiceert aan de hulpverleners** van het PSH-netwerk.
- Denk na over het **tijdstip van de oefening**. Het alarmeren in de ochtend, 's avonds laat of 's nachts geeft een ander beeld van de bereikbaarheid en beschikbaarheid dan een alarmering tijdens de werkuren.
- **Vermeld bij de alarmering steeds duidelijk dat het om een oefening gaat**, zodat niemand effectief ter plaatse komt of onnodige stappen onderneemt (vb. het werk verlaten of opvang regelen voor kinderen). Laat hen dus bijvoorbeeld niet op hun werk vertrekken of echt opvang zoeken voor hun kinderen. Zet dus duidelijk "OEFENING" vóór het bericht aan het PSH-netwerk. Enkel het alarmeringsproces wordt getest.
- Gebruik **de reële datum en het reële uur** tijdens het uitvoeren van de oefening en gebruik **een bestaande straat en een bestaand onthaalcentrum** binnen uw gemeente.

2) UITVOERING VAN DE OEFENING

- 1) De NPC of de V-PSH start de alarmeringsketen met het gekozen scenario.
- 2) Vraag bij het alarmeren van de PSH-hulpverleners om hun beschikbaarheid door te geven.
Vraag eventueel of zij
  - onmiddellijk beschikbaar zijn,
  - binnen een uur of langer beschikbaar zijn, of
  - helemaal niet beschikbaar zijn.

Benadruk dat **de antwoorden realistisch moeten zijn**. We willen een correct beeld krijgen van de termijn waarin hulpverleners effectief beschikbaar zouden zijn, mocht dit een echte noodsituatie zijn onder dezelfde omstandigheden als tijdens de oefening.

VOORBEELD COMMUNICATIE (aan te passen in functie van het scenario):

“[ALARMERINGSOEFENING]: Situatie X vond plaats in onze gemeente. Men vraagt ons om onthaalcentrum Y te openen en het PSH-netwerk op te starten. Wie is beschikbaar en binnen welke termijn? [DIT IS EEN OEFENING, ENKEL DOORGEVEN VAN BESCHIKBAARHEDEN WORDT GEOEFEND]”

- 3) Laat de oefening niet langer duren dan nodig.
Zodra iedereen gealarmeerd is en zijn of haar beschikbaarheid heeft doorgegeven, kan de oefening worden beëindigd. Vermeld dit ook duidelijk in de communicatie aan het netwerk: "EINDE VAN DE OEFENING – BEDANKT VOOR JULLIE REACTIES".
- 4) Voor het afsluiten van de oefening noteert de V-PSH (en communiceert dit aan de NPC als deze mee oefent):
  - Het aantal hulpverleners dat onmiddellijk beschikbaar is
  - Het aantal hulpverleners dat binnen 1 uur beschikbaar is
  - Het aantal hulpverleners dat niet beschikbaar is
- 5) Evalueer de alarmeringsoefening op basis van onderstaande criteria.
- 6) Geef een terugkoppeling aan het PSH-netwerk over de resultaten van de oefening.

3. EVALUATIE VAN DE OEFENING

- 1) Gebruik het evaluatieformulier. **Maak een kopie** van het evaluatieformulier dat werd opgesteld door de psychosociaal managers. Dit formulier laat toe om cijfergegevens en grafieken te verzamelen en analyseren.

Link naar het formulier om te dupliceren:

<https://forms.office.com/Pages/ShareFormPage.aspx?id=pAjAZmW1qUmTycHmTK0uEcuKKQNwOCZJnpaENKRteclUQjBMSlkxTDRQWU84S09GVUxXVvk5UR0syUS4u&sharetoken=GGI2M2tczeSAVx1L5tov>

Volg indien nodig de instructies in de video “[Demonstratie Hoe gebruik je Forms](#)” om de QR-code of URL aan te maken, zodat je deze kan sturen naar het PSH-netwerk. Zo kunnen zij het evaluatieformulier invullen.

Als de V-PSH heeft meegespeeld in de oefening, vult hij of zij ook het formulier in.

- 2) Maak een **eindevaluatie** op basis van het formulier én de onderstaande elementen:

Evaluatie van het functioneren van het interne alarmeringsschema

- Verliep de alarmering van de hulpverleners vlot en uitvoerbaar?
- Werden de geldende procedures gevolgd door de hulpverleners?
  - Door de personen die alarmering opstarten?
  - Door de personen die de hulpverleners alarmeren?
  - Door de gealarmeerde hulpverleners zelf?

- Kan deze alarmeringsprocedure 24u/24 worden geactiveerd en uitgevoerd?
- Hoeveel tijd is er nodig om alle betrokkenen te alarmeren?
- Welk systeem werd gebruikt om beschikbaarheden op te volgen?
- Worden beschikbaarheden efficiënt verzameld en beheerd?

Evaluatie van de bereikbaarheid van de hulpverleners

- Werden alle hulpverleners bereikt?
- Zijn de contactgegevens nog actueel en correct?

Evaluatie van de beschikbaarheid van de hulpverleners

- Hoeveel hulpverleners waren onmiddellijk beschikbaar?
Dit geeft een inschatting van het gemiddelde aantal hulpverleners waarmee je een interventie zou kunnen opstarten.
- Hoeveel hulpverleners konden zich binnen een uur vrijmaken?
Hou er rekening mee dat velen eerst praktische stappen moeten ondernemen. Men moet vaak nog enkele zaken regelen, bijvoorbeeld toestemming vragen aan hun leidinggevende, kinderopvang regelen of vervoer organiseren.
- Hoeveel hulpverleners konden zich helemaal niet vrijmaken?
Er zullen altijd enkele hulpverleners zijn die zich niet kunnen vrijmaken omwille van familiale of professionele verplichtingen. Het is belangrijk te beseffen dat je niet op je volledige pool zal kunnen rekenen in een noodsituatie.
- Werden eventuele coördinatoren eerst gealarmeerd vooraleer het bredere netwerk verwittigd werd?

Evaluatie van de kennis over de alarmeringsprocedures binnen het PSH-netwerk

- Weten de hulpverleners wat er van hen verwacht wordt bij een alarmering en waar ze naartoe moeten?
- Waren de antwoorden van de hulpverleners efficiënt en beknopt?

✓ Scenario 1 – Gasleiding geraakt bij straatwerken

Een aannemer heeft tijdens straatwerken in **[een straat in de gemeente]** een gasleiding geraakt. De politie is onmiddellijk gestart met de ontruiming van de straat uit voorzorg, in afwachting van de herstelling van de gasleiding. Een perimeter van 100 meter werd ingesteld. Het PSH wordt gealarmeerd en staat in voor de eerste opvang van geëvacueerden in het onthaalcentrum **[naam van een onthaalcentrum in de omgeving]**.

✓ Scenario 2 – Brand in appartementsgebouw

Op de tweede verdieping van een appartementsgebouw in [een straat in de gemeente], met in totaal vier verdiepingen, is brand uitgebroken. De bewoners van het gebouw worden geëvacueerd. Ook de aanpalende gebouwen worden ontruimd, aangezien de brandweer een perimeter van 400 meter heeft ingesteld. De politie is onmiddellijk gestart met de ontruiming van de aangeduide zone. Het PSH wordt gealarmeerd en staat in voor de eerste opvang voor de geëvacueerde bewoners en aanwezigen in het onthaalcentrum **[naam van een onthaalcentrum in de omgeving]**.

✓ Scenario 3 – Botsing vrachtwagen en bus aan kruispunt

Ter hoogte van het kruispunt **[voeg hier een belangrijk kruispunt toe in de gemeente, in de buurt van appartementsgebouwen]** is een vrachtwagen in botsing gekomen met een bus. De vrachtwagen probeerde uit te wijken en is ingereden op de benedenverdieping van een appartementsgebouw. Het aantal gewonden is momenteel nog onbekend. De evacuatie van de buspassagiers is gestart, en ook het appartementsgebouw wordt geëvacueerd wegens risico op instorting. Er is nog geen duidelijkheid over de lading van de vrachtwagen. Indien het voertuig gevaarlijke stoffen vervoert, zal de veiligheidsperimeter worden uitgebreid en moeten mogelijk extra mensen geëvacueerd worden. Het kruispunt is volledig afgesloten, wat leidt tot ernstige verkeershinder. Alle hulpdiensten zijn ter plaatse en organiseren zich. Het PSH wordt gealarmeerd en staat in voor de eerste opvang voor geëvacueerden in het onthaalcentrum dat zal worden geopend en nog moet bepaald worden. Duid aan welke hulpverleners de rampenkoffer zullen ophalen. Vraag aan alle hulpverleners van het netwerk om zich naar het Rendez-vous punt PSH te begeven, aangezien het onthaalcentrum nog niet bepaald werd.